

Aan
de gemeenteraad

Datum 23 april 2024
Zaaknummer 2024-0041860
Betreft Actuele stand van zaken dossier Chemours

Vergadering van

Portefeuillehouder: Tanja de Jonge
Begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Milieu en Energie
Auteur: Maurice Roubos
E-mail: mjh.roubos@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Nanette van Ameijde-Poortman
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De fabriek van Chemours bevindt zich op het grondgebied van Dordrecht, waarbij emissies van PFOA en GenX zich in de omgeving hebben verspreid. In samenwerking met de gemeenten Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht zijn de bedrijven gedagvaard wegens het veroorzaken van schade aan gemeentelijke eigendommen. De provincie is verantwoordelijk voor de vergunningen onder de BRZO-wetgeving en het zwemwater, terwijl Rijkswaterstaat de vergunningen voor de Rijkswateren afhandelt. Het Waterschap Hollandse Delta is verantwoordelijk voor vergunningen voor lozingen op het oppervlaktewater. Drinkwaterbedrijf Evides voert de nieuwe Drinkwaterrichtlijn uit en wordt hierop gecontroleerd namens het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) door het ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport).

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Door middel van deze raadsinformatiebrief stellen wij uw raad in de gelegenheid kennis te nemen van de laatste stand van zaken van het dossier Chemours/PFAS. In deze raadsinformatiebrief zult u veel informatie vinden die ook in de vorige raadsinformatiebrief is behandeld. Dit omvat voornamelijk vervolgacties waarbij we u volledig willen informeren, of om aan te geven dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn geweest op bepaalde gebieden.

In deze raadsinformatiebrief behandelen wij achtereenvolgens:

1. Raadsinformatiebrieven, behandeling van aangenomen moties en wethoudersberichten vanaf de algemene raadsinformatiebrief van december 2023.
2. Vervolgonderzoek, waaronder de eieren.
3. Overige onderzoeken en ontwikkelingen.
4. De besteding van de gelden en de aanvraag van de nieuwe SPUK-subsidieregeling buitenproportionele verontreinigen met PFAS.
5. Communicatie.
6. Stand van zaken moestuinen en plas Merwelanden.
7. Versterking organisatie.
8. Contact met betrokken inwoners.
9. Vergunninverlening, toezicht en handhaving.

Wat is de te delen informatie?

1. Aan u toegezonden berichten vanaf december 2023

a. Raadsinformatiebrieven

December: Eerste resultaten eierenonderzoek in de (wijde) omgeving van Chemours (zaaknummer 2023-0174334).

Maart: Voortgang gesprekken tussen vier gemeenten en Chemours na het tussenvonnis van 27 september 2023 (zaaknummer 2024-0020450).

b. Moties die aangenomen zijn

Niet van toepassing.

c. Artikel 39- en 40-vragen

SP/PvdD: vragen over Calamiteiten Chemours (zaaknummer 2023-0174679).

PvdD: vragen over PFAS vrij drinkwater (zaaknummer 2024-0019164).

PvdD: vervolgvragen Swim to Fight Cancer in de PFAS? (zaaknummer 2024-0023035).

d. Wethoudersberichten

19 december: LID-GS brief over behandelvoorstel moties Chemours en stand van zaken toezeggingen.

22 december: LID-GS brief over uitspraak Rechtbank Den Haag voorlopige voorziening Chemours.

22 januari: DCMR over besluit GS beoordeling beschikking Chemours.

10 januari: LID-GS over vervolg dwangsombesluiten en voorlopige voorziening Chemours.

11 april: DCMR over besluit proefneming Chemours.

2. Vervolgonderzoek, waaronder de eieren

Onder de SPUK-regeling 2021–2023 zijn in de jaren 2023 en 2024 vervolgonderzoeken gestart, met de volgende deelonderzoeken:

a. Onderzoek naar PFAS in eieren

In de raadsinformatiebrief van december heeft u gelezen dat het afgelopen najaar in de regio Zuid-Holland Zuid, waaronder Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht vallen, een onderzoek is gestart naar de veiligheid van het consumeren van eieren van hobbykippen. Dit onderzoek was ingegeven door de regionale vervuiling met onder andere PFOA en GenX. Uit de eerste resultaten bleek dat de meeste eieren te veel PFAS bevatten, wat aanleiding gaf tot het advies van het RIVM en de GGD Zuid-Holland Zuid om deze eieren niet te eten. Bijzonder was dat de vervuiling van de eieren niet direct te relateren was aan Chemours. Met name de PFAS-variant PFOS werd in overmatige mate aangetroffen in de eieren. Voor zover bekend is PFOS niet afkomstig van DuPont/Chemours.

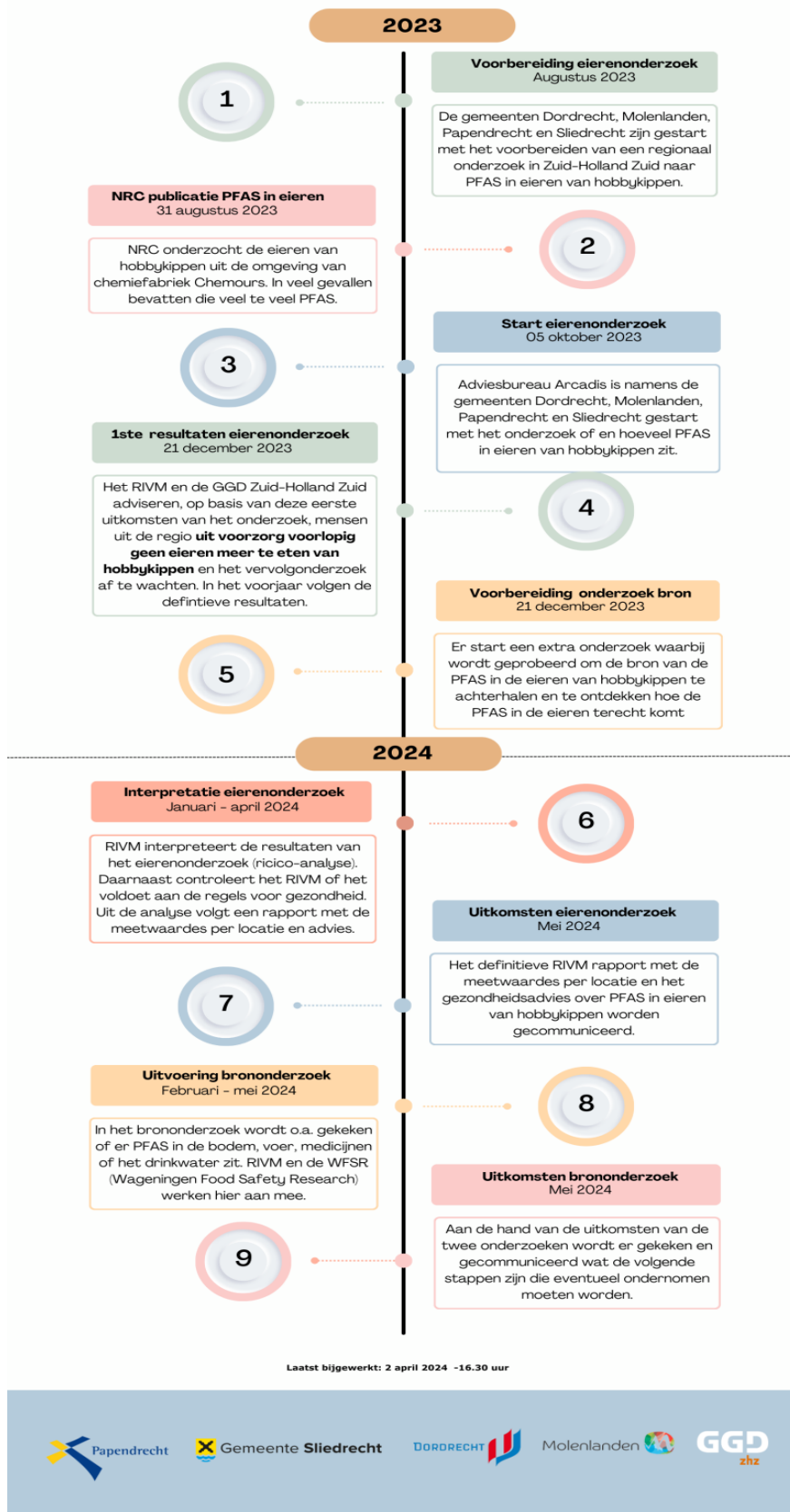
Met de start van het legseizoen blijft dit advies van kracht: het consumeren van eieren van hobbykippen wordt afgeraden. Het RIVM voert nu een risicobeoordeling uit om de gezondheidsrisico's van het eten van deze eieren te bepalen, waarbij ook gekeken wordt naar de hoeveelheid PFAS die Nederlanders via andere bronnen binnenkrijgen. Het definitieve rapport van het RIVM wordt verwacht in mei.

b. Brononderzoek PFAS in eieren hobbykippen

Naast het onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in de eieren, is er in januari ook gestart met een onderzoek naar de bron van PFAS. Dit onderzoek richt zich op factoren zoals voer, bodem, water en medicijnen in de omgeving van de kippen. De resultaten van dit onderzoek worden eveneens verwacht in mei. Mocht dit onderzoek niet leiden tot duidelijkheid over de herkomst van de PFAS in de eieren, dan vinden wij het nodig dat het onderzoek naar PFAS in eieren van hobbykippen, dat op landelijk niveau wordt uitgevoerd en in de tweede helft van 2025 gereed is, wordt versneld. Dit om zo snel als mogelijk handelingsperspectief voor onze inwoners te krijgen.

Tijdslijn eierenonderzoek PFAS

Deze tijdslijn geeft een regionaal beeld in Zuid-Holland Zuid van de lopende onderzoeken naar PFAS in eieren bij hobbykippen en wanneer de resultaten van de onderzoeken verwacht worden.

Figuur 1: Tijdsplanning eierenonderzoek

3. Overige onderzoeken en ontwikkelingen

a. Europees restrictievoorstel: verbod op alle PFAS in Europa

Op Europees niveau is in 2021 een verzoek ingediend bij de ECHA om alle PFAS te verbieden, met uitzondering van essentiële toepassingen. Nederland deed samen met Duitsland, Zweden en Noorwegen dit verzoek. Dit betekent de eerste keer dat een verbod wordt gevraagd voor een hele groep stoffen. Dit daagt de industrie uit om daadwerkelijk andere stoffen te gebruiken, omdat het vervangen van de ene PFAS door de andere na het verbod niet langer mogelijk zal zijn. Een voorbeeld hiervan is Chemours, die in 2012 PFAS PFOA verving door GenX. Dit restrictievoorstel is niet van toepassing op gewasbeschermingsmiddelen, biociden en geneesmiddelen. Hiervoor geldt eigen Europese regelgeving, die ook gericht is op het verminderen van PFAS.

Net als de andere drie landen hebben wij een zienswijze ingediend en gepubliceerd op de website van ECHA. In essentie komt onze reactie neer op de volgende aanbevelingen:

- Het restrictievoorstel moet ook betrekking hebben op de import van PFAS en PFAS-houdende producten.
- De term 'essentiële toepassingen' moet nauwkeuriger worden gedefinieerd en het voorstel moet adequaat worden opgenomen in de regelgeving.
- We moeten terughoudend zijn met lange overgangstermijnen en ontheffingen.
- Er moet aandacht zijn voor een goed certificeringssysteem en een effectief handhavingmechanisme.
- Er moet wereldwijd worden aangedrongen op een verbod op alle PFAS.

De ECHA neemt alle zienswijzen mee en zal een definitief voorstel opstellen. Momenteel wordt het restrictiedossier beoordeeld door de RAC (Commissie voor Risicobeoordeling) en de SEAC (Commissie voor Socio-Economische Analyse) van de ECHA.[1] Zij overwegen twee opties: een volledig verbod met een overgangperiode van 18 maanden, of een verbod met enkele uitzonderingen voor vijf of twaalf jaar na de overgangperiode. Het Europees Parlement onderzoekt ook of dit verbod Europese bedrijven een concurrentienadeel zal geven ten opzichte van niet-Europese concurrenten. Het doel is om ervoor te zorgen dat producten van buiten de EU aan dezelfde regels moeten voldoen als Europese producten. In de vorige raadsinformatiebrief hebben we u laten weten dat we tegen het begin van 2025 een definitief voorstel van ECHA aan de Europese Commissie verwachtten. Tot onze teleurstelling wordt een definitieve beslissing echter pas verwacht in 2026 of 2027.

Verder hebben wij, als vier gemeenten, gepleit bij de staatssecretaris en via de leden van de Tweede Kamer voor meer transparantie over de lobbyactiviteiten van het kabinet in de EU en heldere informatie over de momenten waarop invloed wordt uitgeoefend op de Europese Commissie (EC), het Europees Parlement (EP) en andere instellingen.

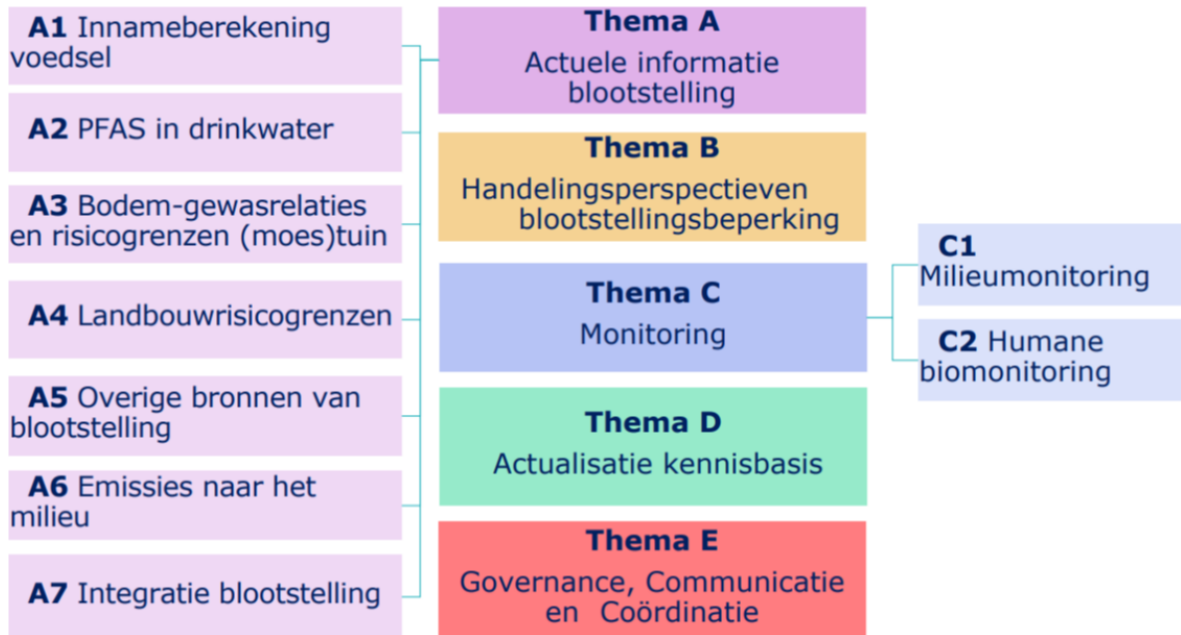
b. Landelijk programma PFAS/gezondheidsonderzoek RIVM

De ministeries van Infrastructuur & Waterstaat, Volksgezondheid, Welzijn & Sport en Landbouw, Natuur & Voedselkwaliteit hebben het RIVM opdracht gegeven voor het opstellen en uitvoeren van een landelijk PFAS-programma dat loopt tot 2025. Vanuit de gemeenten en de Dienst Gezondheid & Jeugd wordt er bij de opdrachtgevende ministeries op aangedrongen dat ook aandacht wordt besteed aan de zogenoemde hotspots, zoals Dordrecht en omstreken.

Binnen dit onderzoek voert het RIVM een langlopend onderzoek uit naar de blootstellingsroutes van PFAS, biomonitoring (via bloed- en moedermelkonderzoek) en handelingsperspectieven. We pleiten ervoor dat dit onderzoek speciale aandacht besteedt aan de regio Drechtsteden, vanwege de nabijheid van Chemours als bron. Echter, het gebruik van bestaande gegevens uit bloedbanken maakt het momenteel lastig om dit methodologisch correct vast te stellen, wat aanpassingen in de opdracht en werkwijze vereist.

Aansluitend hierop is er behoefte aan handelingsperspectief. Zo ontbreekt het binnen dit onderzoek naar hoe PFAS afgebroken kan worden in het lichaam. Hier kunnen we leren van Denemarken, waar dergelijk onderzoek wel plaatsvindt ter bescherming van de volksgezondheid. Bovendien moet er meer gedaan worden om de betrokkenheid van de bevolking te waarborgen, zodat zij goed geïnformeerd kunnen worden en gerustgesteld. Momenteel ligt de focus van de onderzoeken vooral op het verzamelen van data en kennis, in plaats van het centraal stellen van individuele personen.

Het onderzoeksprogramma is een iteratief programma en omvat de volgende onderwerpen en thema's:

Figuur 2 - Programma PFAS door het RIVM

De planning is als volgt:

Fase 0: 'Scoping', vormgeving onderzoek en specificatie fase 1 (tot eind 2023).

Fase 1: Eerste uitvoeringsfase, bepaling invulling fase 2.

Fase 2: Laatste uitvoeringsfase, presentatie resultaten onderzoek, uiterlijk 31 december 2025.

c. Regionaal gezondheidsonderzoek RIVM

Naar aanleiding van de vraag over de effecten van PFAS op de volksgezondheid, is er behoefte aan meer aandacht voor onderzoek in onze regio. Momenteel voert het RIVM een verkennend onderzoek uit, dat zich richt op het inventariseren van behoeften en zorgen van inwoners. Echter, dit onderzoek behandelt niet de directe effecten van PFAS op de gezondheid, zowel fysiek als mentaal. Vooral de mentale gezondheid verdient aandacht, gezien de onbekendheid over hoe PFAS afgebroken kan worden. Voor een diepgaander vervolgonderzoek naar de gezondheidsgevolgen in brede zin is aanvullend budget nodig. Dit hebben wij onder de aandacht gebracht bij de staatssecretaris en bij Tweede Kamerleden.

d. Lobby PFAS-Chemours

In de afgelopen maanden hebben diverse debatten plaatsgevonden in de Tweede Kamer die zich richtten op het PFAS-dossier. Deze ontwikkelingen hebben ons een kans gegeven om onze boodschap aan de leden van de Tweede Kamer over te brengen. Onze kernboodschappen in de onze lobby zijn:

1. Verdere financiering voor breder onderzoek naar de gezondheidseffecten van PFAS, gezien het gebrek aan middelen op nationaal niveau.
2. Heldere definities van 'essentiële toepassingen' en een zorgvuldige aanpak bij het restrictievoorstel op Europees niveau voor PFAS, met meer transparantie over lobbyactiviteiten in de EU en regelmatige rapportages en briefings voorafgaand aan belangrijke debatten in de Tweede Kamer.
3. Betere coördinatie tussen ministeries met betrekking tot PFAS en Chemours, met het voorstel van een interdepartementaal aanspreekpunt in de Drechtsteden.
4. Ondersteuning van aanbevelingen voor het zwaarder laten wegen van het voorzorgsbeginsel bij vergunningverlening voor persistente stoffen en het behandelen van potentieel zeer zorgwekkende stoffen als bewezen zeer zorgwekkende stoffen, zoals voorgesteld in het OVV-rapport en door de provincie Zuid-Holland.

De staatssecretaris heeft hierop benadrukt dat, gezien de demissionaire status van het kabinet, zij niet bevoegd is om beleidsmatige of financiële beslissingen te nemen. Zij heeft aangegeven dat het aan de Tweede Kamer en een toekomstig kabinet is om hier verder invulling aan te geven en besluiten te nemen. Zie verder onder e., om te lezen waar onze lobby toe heeft geleid.

e. OVV-rapport 'Industrie en omwonenden'

In 2021 heeft de Onderzoeksraad Voor Veiligheid (OVV) een onderzoek gestart naar de bescherming van burgers in Nederland tegen de risico's van schadelijke industriële uitstoot en lozingen. Het onderzoek omvatte onder andere Tata Steel in IJmuiden en Asphalt Productie Nijmegen, naast het inwonersproces rondom Chemours. Verscheidene partijen in het gebied zijn geïnterviewd voor dit doel. Het definitieve rapport werd gepubliceerd op 13 april 2023.

De aanbevelingen van de OVV richten zich voornamelijk op het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies als bevoegd gezag, waterschappen en de betrokken bedrijven zelf. Deze overheidsinstanties hebben individueel en gezamenlijk gereageerd op de aanbevelingen van de OVV. In een gezamenlijke verklaring van de koepels IPO, VNG, Unie van Waterschappen, provincies Noord- en Zuid-Holland en de gemeente Nijmegen, worden gemeenschappelijke speerpunten benadrukt die gericht zijn op het voortdurend verbeteren van de leefomgevingskwaliteit. Dit omvat onder meer proactieve maatregelen ter bescherming van de gezondheid van omwonenden, verbetering van vergunningen, toezicht en handhaving, en het rekening houden met de totale druk op de gezondheid door milieuvervuilende stoffen.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft deze aanbevelingen omgezet in een Actieagenda voor Industrie en Omwonenden, waarbij Deloitte verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van vijf actielijnen.[2] Het rapport benadrukt echter dat de betrokken bedrijven momenteel onvoldoende aandacht besteden aan de negatieve gezondheidseffecten van hun productieprocessen op omwonenden. Daarnaast concludeert de OVV dat de huidige milieuwetgeving en het bestaande systeem van vergunningverlening, toezicht en handhaving niet adequaat zijn om de gezondheid van omwonenden effectief te beschermen.

Het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland heeft eveneens gereageerd op dit rapport. De reactie omvat onder andere samenwerking met het ministerie om gezondheidsaspecten te integreren in de immisietoets voor niet-ZZS. Daarnaast heeft de provincie gebruik gemaakt van het volledige vergunningensysteem door hoger beroep aan te tekenen tegen de uitspraak van de rechter betreffende een deel van de revisievergunning van Chemours. Ten slotte zal de provincie zich inzetten voor een gezamenlijk gedragen communicatie met en naar inwoners, samen met overheidsinstanties.

Chemours heeft gereageerd op dit onderzoek, waarbij zij benadrukken dat zij inzetten op de dialoog met de inwoners, mogelijk via de Burenraad, en dat zij blijven werken aan het verlagen van emissies.

Op 15 maart jl. werd aan de Tweede Kamer de Actieagenda gepresenteerd als reactie op het onderzoek 'Industrie en Omwonenden' van de OVV. De actieagenda richt zich op dringende maatregelen om de gezondheid van omwonenden te verbeteren, waarbij tevens de Europese en nationale beleidsmaatregelen worden geëvalueerd. De agenda is opgesplitst in vier thema's om de focus en samenhang van de acties te versterken. De thema's in de actieagenda omvatten:

1. Een goede buur: Het bevorderen van de dialoog tussen omwonenden, industrie en overheden om een positieve relatie en samenwerking te stimuleren en mogelijke zorgen of problemen aan te pakken.
2. Minder hinder, schonere lucht: Het verminderen van industriële emissies door het aanscherpen van regelgeving of het toepassen van financiële prikkels, met als doel de luchtkwaliteit te verbeteren en hinder voor omwonenden te verminderen.
3. Meten en weten: Het uitvoeren van meer metingen bij en rondom bedrijven om een beter inzicht te krijgen in schadelijke emissies voor zowel bevoegd gezag als burgers. Ook worden verkennende onderzoeken uitgevoerd door het RIVM naar gezondheidsrisico's rondom industriële clusters/bedrijven.
4. Een betrouwbare overheid: Het volwaardig meewegen van gezondheidsaspecten binnen het kader van de Omgevingswet, het versterken van de adviesrol van de GGD, en het instellen van actieteams voor de coördinatie van overheidsoptreden om een effectieve en betrouwbare overheid te waarborgen.

Via onze lobby-inspanningen (zie onder d.) hebben wij ons, ook via de VNG, gericht tot de Tweede Kamerleden, waarbij we onze bezorgdheid hebben geuit over de actieagenda. Samengevat vinden we deze te weinig gericht op concrete acties en te veel op verkenningen en onderzoek. Op 21 maart heeft de Vaste Kamercommissie van I&W hierover gedebatteerd, gevolgd door een plenair debat op 4 april waarin diverse moties zijn ingediend en op 9 april de stemming over plaatsvond.

De aangenomen moties die betrekking hebben op het dossier zijn een direct resultaat van onze lobby-inspanning:

- Motie Bamenga c.s.: Bevoegde gezagen moeten verplicht aan de onderkant van de BBT-bandbreedtes vergunnen (28089-280).
- Motie Grinwis c.s.: Instellen van een PFAS-platform naar Australisch voorbeeld met actuele en toegankelijke informatie (28089-284).
- Motie Grinwis c.s.: Actieagenda Industrie en omwonenden aanvullen met een tijdlijn en streefdata voor afronding van de acties en de Kamer informeren over de voortgang (28089-285).
- Motie Koekkoek: Inzicht geven in cumulatieve gezondheidseffecten middels de onderzoeksagenda en deze meten (28089-292).
- Motie Koekkoek c.s.: Oprichten van een interdepartementaal aanspreekpunt voor de Chemoursproblematiek voor lokale overheden met binding in de regio (28089-293).

4. De besteding van de gelden en de aanvraag van de nieuwe SPUK-subsidieregeling buitenproportionele verontreinigen met PFAS

In 2021 ontvingen wij, als penvoerder, tezamen met Sliedrecht, Papendrecht, Molenlanden en Alblasterdam, een subsidie voor een specifieke uitkering (SPUK) voor buitenproportionele verontreinigingen met PFAS. Deze subsidie werd en wordt gebruikt voor verschillende doeleinden van 2021 tot 2024, waaronder moestuinonderzoeken, eierenonderzoeken, advocaatkosten, onderzoekskosten voor de dagvaarding en meerkosten voor de sanering van de Spartelvijver in Dordrecht. De SPUK-regeling heeft officieel een looptijd van 2021 tot 2023 maar heeft een doorloop tot oktober 2024. Dit betekent dat er opnieuw een aanvraag moet worden ingediend om ervoor te zorgen dat de kosten voor dit dossier de komende jaren kunnen worden gefinancierd. Voor de periode van 2024 tot en met 2030 wordt er een aanvraag ingediend bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor een nieuwe SPUK-regeling.

5. Communicatie

a. Mediaberichten met betrekking tot PFAS/Chemours

Sinds december is het dossier regelmatig onderwerp van verschillende mediaberichten. Deze berichten zorgen soms voor onrust en vragen van zowel inwoners als van de raad, maar ook voor positief sentiment.

Enkele voorbeelden hiervan zijn:

februari: De Volkskrant - Chemiebedrijf Chemours zet eerste stap naar schoonmaak omgeving Dordrecht.

maart: AD - Ontgoocheling over vertraging van PFAS-verbod: 'Dit toont de grote lobby van de chemische industrie aan'

maart: AD - Inwoners met vragen over Chemours en gevolgen PFAS kunnen straks aankloppen bij nieuwe website en app.

maart: AD - Chemours slaat alarm na lekkage van gevaarlijke waterstofchloride en ontruimt een van fabrieken.

b. Eigen communicatie

In de raadsinformatiebrief van december hebben wij aan uw raad aangegeven dat we - mede naar aanleiding van de aanbevelingen van het OVV-rapport en recente mediaberichten - het belangrijk vinden om goede informatievoorziening voor en communicatie met onze inwoners te waarborgen, evenals de samenwerking met onze professionele partners. Het is duidelijk dat de behoefte aan informatie door inwoners steeds sterker wordt gevoeld. Om hieraan invulling te geven, hebben we naast een gezamenlijke communicatiestructuur onder leiding van de communicatieregisseur van de gemeente Dordrecht, het initiatief genomen om een centraal informatiepunt over PFAS op te richten. Dit punt omvat een website en een bijbehorende app, namelijk het Centraal Informatiepunt PFAS - Chemours ZHZ. In april wordt het centrale informatiepunt live getest en verder geoptimaliseerd, met een officiële lancering gepland op 22 mei. De website is reeds beschikbaar voor u om te bekijken op <https://www.pfasinfo.nl/>.

c. Informatiemarkten

Naast de digitale informatievoorzieningen besteden we ook aandacht aan meer persoonlijke informatie in de vorm van informatiemarkten. De gemeenten Dordrecht, Molenlanden, Papendrecht en Sliedrecht op woensdag 13 december een informatieve inloopbijeenkomst over de PFAS-vervuiling. Deze bijeenkomst vond plaats in het gemeentehuis van Papendrecht. Tijdens het evenement waren deskundigen van diverse organisaties aanwezig om vragen te beantwoorden en toelichting te geven op bepaalde ontwikkelingen. Er kwamen ongeveer 150 inwoners naar de informatiemarkt.

Op 22 mei zijn de gemeenten van plan een soortgelijke informatieve inloopbijeenkomst over PFAS te organiseren in Dordrecht. Ook bij deze gelegenheid zullen onze professionele partners aanwezig zijn, waar inwoners op een toegankelijke manier hun vragen kunnen stellen. Net als in Papendrecht, krijgen inwoners tijdens deze bijeenkomst de kans om aan verschillende tafels hun vragen en zorgen te bespreken met deskundigen. Vertegenwoordigers van de waterschappen, drinkwaterbedrijven, GGD, DCMR, OZHZ, de Provincie Zuid-Holland en van de vier gemeenten zullen aanwezig zijn om vragen te beantwoorden.

d. Burenraad DuPont/Chemours

Op 6 maart jl. heeft de Burenraad van DuPont en Chemours na zeven jaar besloten zichzelf op te heffen. Vorig jaar was de samenwerking tussen de Burenraad en het bedrijf al opgeschort vanwege de reactie van Chemours op de Zembla-uitzending 'De PFAS-doofpot' in juni 2023. Volgens de Burenraad was er onvoldoende vertrouwen om met het bedrijf in gesprek te gaan. Daarnaast ervoeren de leden van de Burenraadraad weinig steun uit de omgeving en vonden zij het moeilijk om de opstelling van Chemours aan anderen uit te leggen.

6. Stand van zaken moestuinen en zwemplas Merwelanden

a. Moestuinen

Na het tussenvonnis van 27 september 2023 hebben de gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden verkennende gesprekken gevoerd met Chemours, waarbij concrete stappen zijn toegezegd ten behoeve van de gemeenschap. De focus van de gesprekken lag op het vinden van oplossingen om de omgeving weer schoon te krijgen. Eind februari hebben de gemeenten samen met Chemours in een persbericht aangekondigd dat het bedrijf zich wil inzetten om de moestuinen weer geschikt te maken voor gebruik. Dit houdt in dat de grond van de moestuinen zal worden vervangen of aangevuld in samenwerking met de gemeenten, onder leiding van een onafhankelijke expert. De eerste fase van deze aanpak omvat een pilot, waarbij de grond van enkele moestuinen wordt vervangen waar momenteel beperkt of helemaal niet uit gegeten mag worden. Het doel van deze pilot is om inzichten te verkrijgen en richting te geven, zodat het vervolg van het proces soepel kan verlopen. De vier gemeenten zien dit als een belangrijke eerste stap om zo snel mogelijk een passende oplossing te vinden voor de vervuiling die is ontstaan door de uitstoot van PFOA en GenX.

b. Plas Merwelanden

In het persbericht van 27 februari jl. is aangekondigd dat gestart wordt met nemen van monsters in plas Merwelanden. Om de herkomst van de PFAS te achterhalen, is brononderzoek in gang gezet. Er vindt een intensief monsternemingsprogramma plaats in oppervlaktewater en grondwater in de zwemplas en directe omgeving. Oppervlaktewater wordt gemeten met watermonsters, grondwater met watermonsters uit extra peilbuizen op extra meetlocaties. Ook wordt extra waterbodemonderzoek gedaan. Er wordt op diverse locaties in de waterstromen naar en van de plas gemeten, namelijk in het inlaatwater vanaf de brug en het wandelpad, in de Helsloot naast Merwelanden 39 bij de inlaat aan de zuidoostkant van de weg en in het uitlaatwater aan de noordoostkant van de recreatieplas. Vervolgens worden de gemeten PFOA-equivalenten (PEQ) waarden beoordeeld volgens de methode in het RIVM-rapport 'Duiding van PFAS in zwemwater rondom Chemours, Dordrecht'.^[3]

In de periode 2021-2023 waren de gemeten waarden zodanig dat het bevoegd gezag, de provincie Zuid-Holland, uit voorzorg een negatief zwemadvies heeft gegeven. In de laatst gemeten periode (oktober t/m december 2023) waren de gemeten waarden op de bovengenoemde locaties wat lager, maar bij de meting van 29 januari 2024 is weer een hogere waarde voor PFAS vastgesteld. Tot nader order worden daarom de metingen voortgezet om een beter beeld te krijgen van de verontreiniging in de zwemplas. De resultaten van de metingen worden door het Waterschap Hollandse Delta via de Omgevingsdienst Midden Holland voorgelegd aan het bevoegd gezag voor zwemwater, de provincie. De provincie beslist uiteindelijk of de plas kan worden vrijgegeven als zwemwater.

7. Versterking organisatie

Na de tussenuitspraak van de rechtbank op 27 september 2023 is het dossier in een nieuwe en intensievere fase beland. Nu Chemours verantwoordelijk wordt gehouden voor het opruimen van de vervuiling, zal de focus vooral liggen op hoe en wanneer dat zal worden aangepakt. De samenwerking gaat echter verder dan alleen dat; ook communicatie, informatie, onderzoek en bestuurlijk overleg op diverse niveaus worden gezamenlijk aangepakt. Niet alleen de gemeenten zijn betrokken bij dit dossier, maar ook de gemeenschappelijke regelingen in onze regio, de

provincie, de waterschappen, de drinkwaterbedrijven, het rijk, onderzoeksinstituten en vele anderen dragen in gelijke mate bij. Er heeft een aanzienlijke verbreding plaatsgevonden van het dossier. Dit vormt de aanleiding om de aanpak van en de inzet voor het dossier Chemours/PFAS in alle vier de gemeenten te beschrijven en te versterken, in samenwerking met alle professionele partners. Daartoe is in alle vier de gemeenten de capaciteit op het dossier uitgebreid.

8. Contact met betrokken inwoners

Als gemeente onderstrepen we het belang van een gezonde leefomgeving voor onze inwoners en het voorkómen van toekomstige vervuiling onderstreept. Daarom hechten we veel waarde aan regelmatig contact met onze inwoners en het luisteren naar de zorgen die er leven in de samenleving. In de afgelopen maanden hebben we daarom ook op ambtelijk niveau contact gezocht met betrokken inwoners die bezorgd zijn over de mogelijke gezondheidseffecten van PFAS voor de omwonenden. We waarderen het dat zelf initiatief nemen om bijeenkomsten te organiseren en zijn daarbij ook aanwezig. Bij door hen geïnitieerde bijeenkomsten, Verder betrekken we bij onze lobby-inspanningen deze inwoners. Op die manier brengen we samen de boodschap over aan de diverse Kamerleden en Statenleden, zoals het werkbezoek van Tweede Kamerlid Marieke Koekoek van Volt op 29 maart.

9. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

In dit onderdeel gaan wij in op de voornaamste lopende procedures van vergunningen door DCMR namens provincie Zuid-Holland en geven we een overzicht van de controles en aanschrijvingen aan de bedrijven.

a. Vergunningverlening

Revisievergunningen

Dow: De definitieve beschikking vastgesteld op 14 september 2021. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Dow zelf, Oasen en Evides gezamenlijk en door een omwonende. Deze beroepszaken lopen nog maar de vergunning is wel in werking getreden. Er is nog geen zitting gepland.

Delrin: De definitieve beschikking vastgesteld op 19 oktober 2021. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Delrin zelf en door Oasen en Evides gezamenlijk. Deze beroepszaken lopen nog maar de vergunning is wel in werking getreden. Er is nog geen zitting gepland.

Chemours: De definitieve beschikking is vastgesteld op 14 oktober 2022. Tegen deze vergunning is beroep ingesteld door Chemours zelf, Oasen en Evides gezamenlijk, Waterschap Hollandse Delta en door Stedin. Door Chemours is naast het ingestelde beroep ook bij de Rechtbank verzocht een Voorlopige voorziening te treffen. Er is nog geen zitting gepland voor Voorlopige voorziening. Hierdoor is de revisievergunning nog niet in werking getreden. De uitspraak van de rechter op 16 maart 2023 over het beroep van Chemours tegen de derde ambtshalve wijziging van de vergunning (zie hieronder) heeft ook gevolgen voor deze vergunning, omdat de voorschriften uit die wijziging grotendeels zijn opgenomen in deze revisievergunning.

Beroep (3e) ambtshalve wijziging 2019

Eind 2019 is de zogenaamde 3^e ambtshalve wijziging vastgesteld. Deze vergunning regelt een emissiereductie voor PFAS van 99%. Voor de emissie van GenX-stoffen (HFPO-DA en E1) is deze reductie al sinds 2022 gerealiseerd. Voor de overige gefluorideerde organische stoffen (voornamelijk PFAS) zal naar verwachting in 2024 minimaal 80% van de voorgeschreven worden behaald. Chemours heeft hiervoor afgelopen jaren de vergunningen aangevraagd voor de benodigde installaties en deze installaties geplaatst.

Op grond van de 3e ambtshalve wijziging zou de reductie van 99% voor de overige gefluorideerde stoffen in 2025 gerealiseerd moeten zijn. Chemours had beroep tegen deze vergunning ingesteld. Op 16 maart 2023 heeft de rechter uitspraak gedaan in dit beroep. De rechtbank heeft Chemours grotendeels in het gelijk gesteld waardoor de meeste voorschriften met betrekking tot de emissiereductie niet meer gelden.

Hoger beroep (3e) ambtshalve wijziging 2019

Naar aanleiding van de uitspraak van de Rechtbank van 16 maart 2023 hebben Gedeputeerde Staten/ DCMR op 26 april 2023 Hoger beroep in gesteld bij de Raad van State. Op 15 augustus 2023 heeft Chemours eveneens Hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de Rechtbank. Dit beroep heeft betrekking op de onderdelen van de uitspraak waarin Chemours niet in het gelijk is gesteld. Er is nog geen zittingsdatum gepland.

Lozen TFA

Naar aanleiding van een last onder dwangsom (zie hieronder), heeft Chemours een aanvraag gedaan voor het indirect lozen van TFA op het gemeentelijk riool. DCMR en Rijkswaterstaat beoordelen gezamenlijk of deze lozing kan worden verboden of tot hoe ver deze geminimaliseerd moet worden. Inmiddels heeft Chemours aangegeven nog drie fluorhoudende stoffen met een korte koolstofketen, waaronder PFAS, te hebben aangetroffen in het afvalwater. Het betreft de stoffen difluorazijnzuur, perfluorpropaanzuur en 2,3,3,3-tetrafluorpropaanzuur. Chemours heeft ook het lozen van deze stoffen aangevraagd. Deze stoffen worden nu meegenomen bij de beoordeling van de aanvraag voor het lozen van TFA.

Bij Rijkswaterstaat heeft Chemours een vergelijkbare lozingsvergunning aangevraagd voor een directe lozing op de rivier Beneden Merwede. DCMR en Rijkswaterstaat behandelen beide aanvragen gezamenlijk en hebben Chemours gevraagd aanvullende gegevens te verstrekken die nodig zijn voor een goede beoordeling.

In verband hiermee heeft Chemours verzocht om verschillende proeven uit te kunnen voeren om PFAS met korte ketens uit het afvalwater te kunnen verwijderen. Deze proeven worden momenteel uitgevoerd.

Overzicht vergunningen en vergunde emissies/lozingen naar lucht en water bij Chemours 2013-2023

Tabel 1:

Vergunde emissies naar de **lucht** door Chemours van HFPO-DA, E1 en PFOA in kg per jaar. NB: HFPO-DA (voorheen FRD) en E1 zijn de stoffen die horen bij het GenX-proces.

Jaar	HFPO-DA (kg/j)	E1 (kg/j)	PFOA (kg/j)
2013	660	1.200	-
2017	450	459	-
2020	95	459	0,15
2022	4	459 / 32*	0,15
2024	4 / 3,5*	459 / 32*	0,15
2025	4 / 3,5*	459 / 25*	0,15

* Jaarvracht vóór vernietiging van een deel van de 3^e ambtshalve wijziging door de Rechtbank.

Tabel 2:

Vergunde emissies naar de lucht van de overige gefluorideerde organische stoffen door Chemours in kg per jaar. De meeste gefluorideerde organische stoffen worden tot de PFAS gerekend.

Jaar	Overige gefluorideerde organische stoffen (kg/j)
2013	172.883
2021	154.858
2024	34.575 / 20.681*
2025	34.575 / 1.732*

* Jaarvracht vóór vernietiging van een deel van de 3^e ambtshalve wijziging door de Rechtbank.

Tabel 3:

Vergunde **indirecte lozingen** door Chemours van HFPO-DA en PFOA in kg per jaar (E-1 wordt niet geloosd).

Jaar	HFPO-DA (kg/j)	PFOA (kg/j)
2013	6.400	
2017	2.035	
2018	140	
2020	20	0,04
2021	2	0,04

Overzicht vergunde emissies

Tabel 1:

Vergunde emissies naar de **lucht** door Chemours van HFPO-DA en E-1 in kg per jaar.

NB: HFPO-DA (voorheen FRD) en E1 zijn de stoffen die horen bij het GenX-proces.

Jaar	HFPO-DA (kg/j)	E1 (kg/j)
2013	660	1.200
2017	450	459
2020	95	459
2022	4	32
2024	4	32
2025	4	25

Tabel 2:

Vergunde emissies naar de lucht van de overige gefluorideerde organische stoffen door Chemours in kg per jaar.

Jaar	overige gefluorideerde organische stoffen (kg/j)
2013	172.883
2021	154.858
2024	34.575* of 20.681**
2025	34.575* of 1.732**

* Vergund op aanvraag van Chemours.

** In de 3^e ambtshalve wijziging opgenomen maar nog onder de rechter. Uitspraak 1^e helft 2023.

b. Toezicht en handhaving

Seveso bedrijven (voorheen Brzo-bedrijven) worden zeer regelmatig gecontroleerd door verschillende instanties, waaronder DCMR die op de vergunningvoorschriften en algemene regels controleert en de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) die onder andere vergunning verleent voor het transport van (afval)stoffen en F-gassen. De gegevens over controles zijn openbaar; de instanties publiceren de rapporten op een publiek-vriendelijke wijze, echter wel met enige vertraging op de website van BRZO-plus. Daarnaast vinden ook veel controles plaats op basis van de Omgevingswet. Bij Chemours vindt geïntensiveerd toezicht plaats, wat inhoudt dat dit bedrijf vaker gecontroleerd wordt.

Last onder dwangsom TFA

Op 30 augustus 2023 heeft DCMR aan Chemours een last onder dwangsom opgelegd voor het onvergund lozen van Trifluorazijnzuur (TFA) op het gemeentelijk riool. Chemours kan het verbeuren en betalen van dwangsommen voorkomen door blijvend geen met TFA verontreinigd afvalwater (boven de rapportagegrens van 50 microgram per liter) te lozen op het gemeentelijke riool. Chemours heeft bezwaar gemaakt tegen de last onder dwangsom en een verzoek tot Voorlopige voorziening ingediend. Eind december 2023 heeft de Voorzieningenrechter uitspraak gedaan en de last onder dwangsom niet geschorst. Chemours heeft eind december 2023 een fabrieksonderdeel gesloten om te voorkomen dat de lozing van TFA boven de 50 microgram per liter komt. Half februari 2024 heeft de bezwarencommissie geadviseerd het besluit van 30 augustus 2023 te herroepen omdat volgens de bezwarencommissie geen sprake was van een onvergunde activiteit. Gedeputeerde Staten/ DCMR hebben dit advies niet gevolgd en hebben op 2 april 2024 besloten de oorspronkelijke last onder dwangsom in stand te laten.

Momenteel wordt door DCMR het afvalwater van Chemours ongeveer twee maal per maand geanalyseerd op onder andere TFA. Dat heeft tot dusver niet tot een overschrijding geleid. DCMR heeft aangifte gedaan in verband met het lozen van TFA.

Last onder dwangsom HCFK-22 Bol

In mei 2023 is door Chemours een opslagbol met het koelgas HCFK-22 geleegd ten behoeve van de 6 tot 12 jaarlijkse inspectie. Het product is overgepompt maar het restant (4,5 ton) is afgelaten naar de atmosfeer. Op 5 december 2023 is een last onder dwangsom opgelegd om daarmee onder andere te voorkomen dat ook een andere opslagbol die geïnspecteerd moet worden op dezelfde wijze wordt geleegd. Chemours heeft bezwaar gemaakt tegen de last onder dwangsom en een verzoek tot Voorlopige voorziening ingediend. Eind december 2023 heeft de Voorzieningenrechter uitspraak gedaan en de last onder dwangsom geschorst. Chemours is op de dag van de uitspraak begonnen met het leegmaken van de andere opslagbol. Eind februari is een zitting van de bezwarencommissie geweest. DCMR heeft aangifte gedaan in verband met het legen van de eerste bol en de informatie over de tweede bol daar later aan toegevoegd.

[1] ECHA, Next steps for PFAS restriction proposal (2024) [<https://echa.europa.eu/nl/-/next-steps-for-pfas-restriction-proposal>].

[2] Tweede Kamer, Actieagenda Industrie en Omwonenden (2024) [<https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D10292>].

[3] RIVM, Duiding van PFAS in zwemwater rondom Chemours, Dordrecht (2023) [<https://rivm.nl/documenten/duiding-van-pfas-in-zwemwater-rondom-chemours-dordrecht>].

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Wij houden u op de hoogte van de actuele ontwikkelingen. Dit doen wij door wethoudersberichten te sturen bij informatie die geen politieke mening inhoudt en raadsinformatiebrieven.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Niet van toepassing.

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

A.W. Kolff
burgemeester